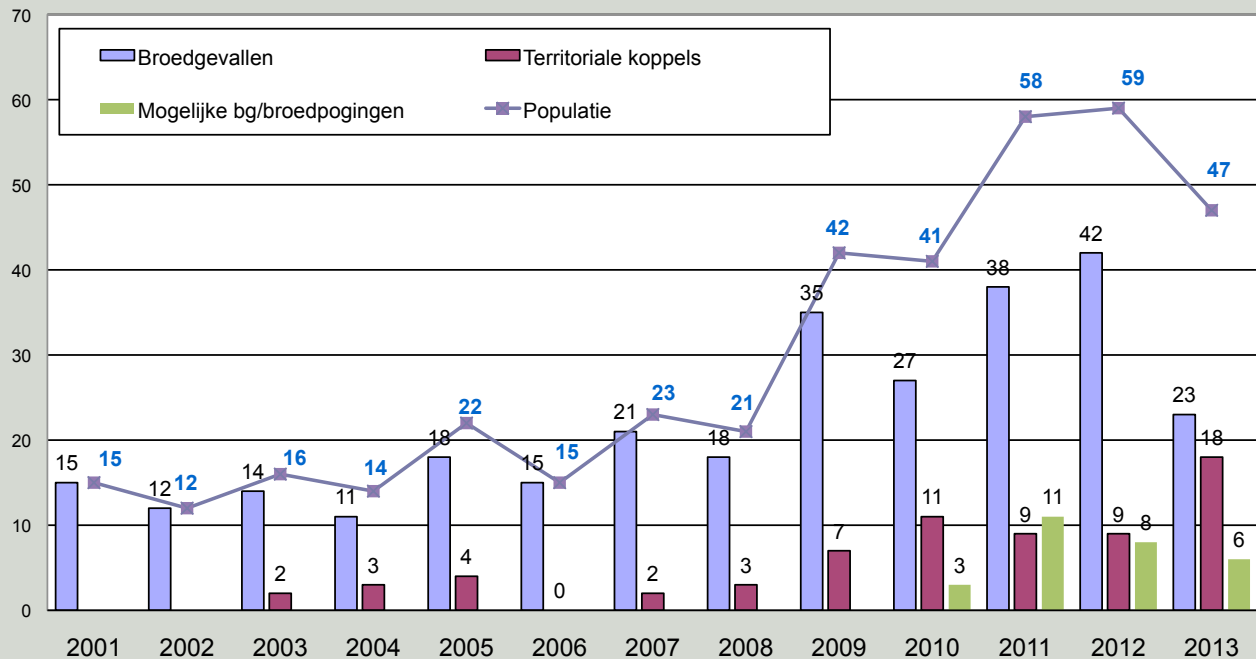

Bruine Kiekendieven in IJzer en Polder in 2013

Zekere broedgevallen, mogelijke broedgevallen en territoriale koppels
bruine kiekendief IJzer en Polder 2001- 2013

Een daling van de populatie

De afgelopen twee jaren (2011-2012) kende de populatie bruine kiekendieven een gestage groei. Van een bestand van een 40-tal paren in 2009-2010, groeide ze door tot bijna 60 paren (58-59 om exact te zijn). Net zoals bij de kerkuilen was het ook voor de bruine kiekendieven in 2013 een minder goed jaar met een populatie-raming van 47 paren. Toch een daling van een dikke 10 koppels. Hiervan kwamen er 23 effectief tot broeden. Zeven broedkoppels kozen de IJzervallei uit als broedlocatie, 16 kozen voor de ruime polders. Door de lange winter en het slechte voorjaar kwam een deel (38 %) van de populatie niet tot broeden. Bovendien mislukte maar liefst 48 procent van de uiteindelijke broedparen.

Meer niet-broedende paren

Sommige paren slaagden er niet in om deel te nemen aan het broedproces. Dit zijn de zogenaamde territoriale, niet-broedende koppels. Ieder jaar zien we dergelijke koppels baltsen, zelfs een nest bouwen, maar ... geen eieren leggen. Normaal varieert hun aantal rond 9-11 paren. Dit jaar waren er maar liefst 18 niet-broedende koppels aanwezig in de regio. Wellicht was het voedselgebrek de voornaamste reden van het niet

tot broeden komen want op sommige plaatsen kon je vaststellen dat bijna op dezelfde broedlocatie (het betrof voornamelijk in graanvelden) terug een koppel aanwezig was maar deze, in tegenstelling tot vorig jaar, er niet in slaagde om eieren te produceren. De kans dat één van de vogels onvolwassen was, is weinig waarschijnlijk gelet op het broedgeval het jaar voordien. Zekerheid dat het gaat om hetzelfde vrouwtje is er natuurlijk niet, maar misschien kunnen we dit in de toekomst vaststellen aan de hand van "geveugelmekte" vogels.

Het laagste broedsucces ooit

Het aantal mislukte nesten was vorig jaar uitermate hoog. Liefst 48 % van de broedgevallen kende geen uitvliegende jongen, dat is bijna de helft. De drie voorgaande jaren varieerde het aantal mislukkingen rond de 36 à 37 % met een broedsucces rond de 55 %. Nu was dit 52 % of amper de helft. Wanneer we de mislukkingen wat analyseren dan zien we verschillende oorzaken. Een eerste reeks falingen situeren zich in de ei-fase. Naar de oorzaak is het soms gissen: verstoring, predatie of het uiteenvallen van het koppel bijvoorbeeld door het wegvallen van het mannetje die te onstuimig aan het jagen was en verongelukte. Deze reeks

mislukkingen komt ieder jaar frequent voor. Het nest blijft in dit stadium immers zeer gevoelig voor verstoring, zeker wanneer het nest in een smalle rietsloot ligt, in een opvallend hooiland of maaigrasland. Minder voorkomend is het mislukken tijdens de jongen-fase. Vooral een aantal kleine nestjes, van 1-2 pulli, ondergingen dit lot. Wellicht was een gebrek aan voedsel hier de reden van het ultiem falen van het broedgeval aangezien we bij deze mislukkingen soms nog beide oudervogels in de omgeving aanwezig zagen.

Een laag nestgemiddelde

Niet alleen het broedsucces was laag in 2013, ook het gemiddeld aantal uitvliegende jongen was zeer pover. Met maar 2,43 jongen per succesvol nest was ook dit een laagterecord. Nestjes van één (1), twee (3), drie (2) en een zeldzame nest met vier (1) juvenielen maakt al snel duidelijk dat er een duidelijk voedselgebrek was tijdens het broedseizoen. De berekening van het nest-gemiddelde is bekomen op basis van slechts zeven nesten, overwegend in graanvelden. Meestal wordt geopteerd om nesten in rietvelden/rietsloten niet te bezoeken. De veiligheid van het nest primeert.

Nieuws van het vleugelmerken

Ook dit jaar werd het vleugelmerken samen met INBO verdergezet. Door ringer Jeroen Arnoys werden een viertal nesten geringd en getagd : in Avekapelle, Lampernisse, Adinkerke en Lo. Een pak minder dan het jaar voordien.

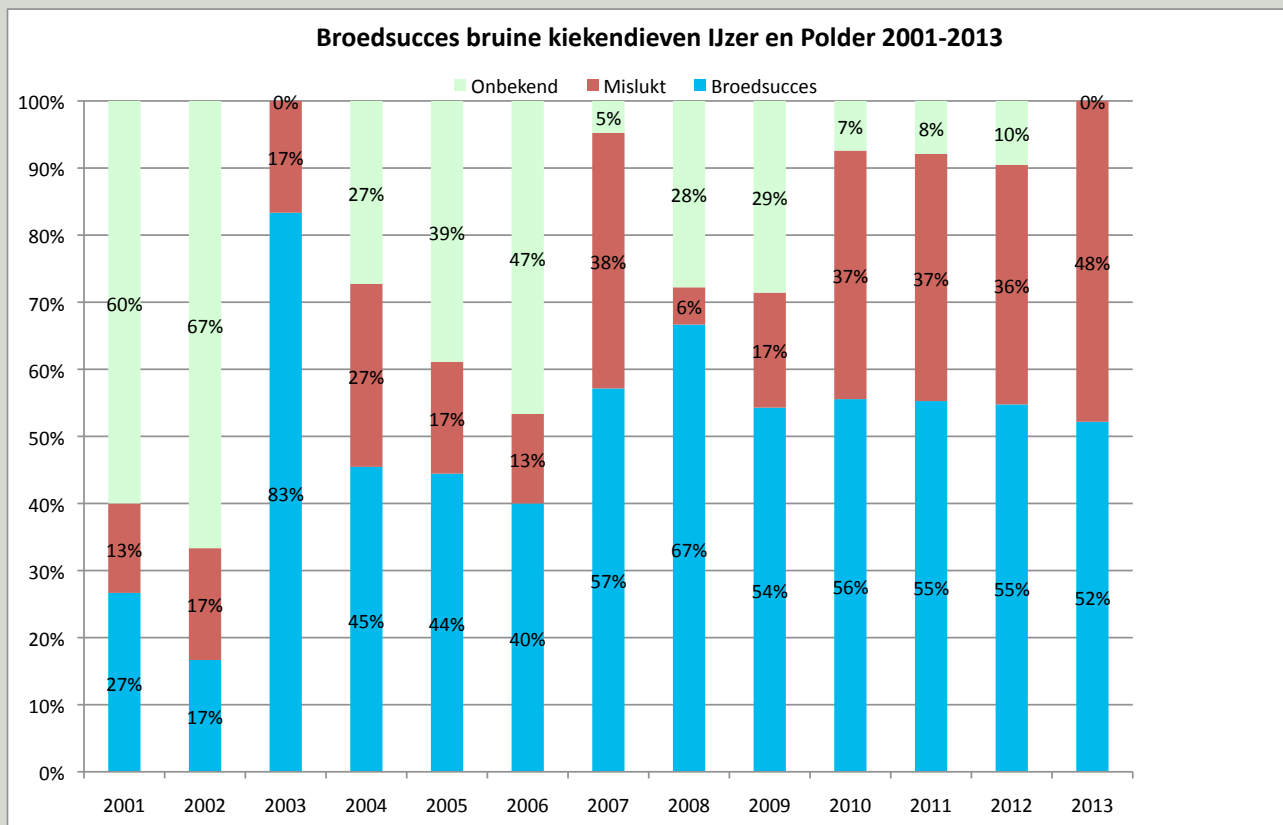
Een bruine kiekendief, getagd op 27 juli 2012 in De Moeren (vrouwte) werd op 17 mei 2013 door Raf Beyers gezien boven de Kalmthoutse Heide, Grenspark De Zoom. Een duidelijk bewijs dat sommige bruine kiekendieven reeds het tweede kalenderjaar een eerste keer de terugreis naar de broedgebieden ondernemen.

Kiekendieven uit het Meetjesland kennen de streek van IJzer en Polder ook: een mannetje, getagd op 14 juli 2011 in Waterland (Meetjesland), werd door Henk Schaut voor het eerste gezien in het Merkembroek. Hij maakte deel uit van een koppel broedend in een hooiland. Jammer genoeg mislukte het broedgeval maar de vogel werd nog door verschillende waarnemers opgemerkt tot 12 juli 2013.

De eerste bruine kiekendief, gevleugelmerkt in de regio en die hier ook tot broeden komt, hebben we nog niet kunnen vaststellen. Hopelijk is dit iets voor volgend jaar.

Terug een succesvolle nestbescherming in maaigrasland

In de beginperiode van onze kiekendieven-bescherming werden menig nesten in maaigrasland beschermd. Soms met succes, maar nog meer met mislukking. Het is niet eenvoudig om een broedgeval in de ei-fase te behoeden ook al wordt een vierkant van 10 m bij 10 m ongemaaid gelaten door de landbouwer. Het aantal bewerkingen op het veld na het maaien zijn immers niet gering.

Schudden van het gras, ook al is dit de laatste jaren bijna weggefallen door nieuwe technieken, alsook het verpakken. Dit alles heeft verstoring tot gevolg voor het broedgeval. Wanneer dit in de beginperiode is van de broedduur en het vrouwtje nog niet vast broedt, dan is ze hiervoor super gevoelig. Ervaring leerde ons dat in die fase de kans op mislukken heel groot was. We opteerden dan ook om het maaigrasland gewoon te laten maaien door de landbouwer en het koppel te laten uitwijken naar een belendend (graan)perceel. Vaak zitten we dan nog in de periode eind april, begin mei en het broedseizoen loopt nog een gans eindje verder. Het welslagen van zo'n nest in maaigrasland hangt ook af van het aantal bezoeken door onbekenden. Zo'n niet gemaaid vierkant trekt natuurlijk de aandacht van iedereen die er passeert. Om de haverklap een bezoekje aan het nest in de ei-fase leidt gegarandeerd tot een mislukking. Een andere negatieve factor is het opvallen van het gras eens het lang wordt. De stengel is niet meer stevig genoeg om het gewicht te dragen en door regen en wind valt het gras plat zodat het nest vaak bloot komt te staan.

Gelukkig speelde al deze negatieve factoren niet mee bij ons broedgeval in Lo. Het vrouwtje zat reeds vast te broeden op het nest van 4 eieren, er waren niet té veel nieuwsgierigen en het gras viel niet té veel open. Twee jongen konden geringd en gevleugelmerkt worden.

Kris Degraeve

